

Fragments de coneixement

Evolució de les empreses del sector turístic a Catalunya

Data d'actualització: 02/11/16

Observatori del Treball i Model Productiu

D'acord amb les últimes dades disponibles, a Catalunya es comptabilitzen en data 1 de gener de 2016, 80.051 empreses vinculades amb el sector turístic, de les quals, més de la meitat es dediquen al subsector de l'hostaleria (55,2%). Més en detall, el 49,6% de les empreses del sector turístic són dels serveis de menjar i begudes, sent la branca d'establiments de begudes la que n'engloba més (el 30,5% del total).

Respecte de l'1 de gener de 2015, el nombre total d'empreses del sector turístic ha augmentat un 1,7% (1.367 empreses més), una variació interanual inferior a la del conjunt del sector serveis i del total de l'economia en aquest mateix període (+2,5% i 2%, respectivament) i que s'ha concentrat bàsicament en el subsector d'activitats artístiques, culturals, esportives i recreatives (+7,9%; 1.053 empreses més).

La resta de subsectors d'activitat també ha guanyat empreses, tret dels transports, que n'ha perdut (-1%; 165 menys).

Taula 1

Catalunya – Empreses amb establiment del sector turístic, per sector i branca d'activitat

1 de gener de 2016

	Valor	% distrib.	Var. interanual	
			Absoluta	Relativa
Hostaleria	44.186	55,2%	244	0,6%
Serveis d'allotjament	4.461	5,6%	188	4,4%
Hotels i allotjaments similars	2.234	2,8%	56	2,6%
Allotjaments turístics i altres de curta durada	1.809	2,3%	116	6,9%
Càmpings	303	0,4%	7	2,4%
Altres tipus d'allotjaments	115	0,1%	9	8,5%
Serveis de menjar i begudes	39.725	49,6%	56	0,1%
Restaurants i establiments de menjars	12.660	15,8%	441	3,6%
Provisió de menjars preparats	2.654	3,3%	134	5,3%
Establiments de begudes	24.411	30,5%	-519	-2,1%
Transports (aeri, marítim, terrestre)	15.852	19,8%	-165	-1,0%
Transport interurbà de passatgers per ferrocarril	1	0,0%	0	0,0%
Altres tipus transport terrestre de passatgers	12.071	15,1%	-20	-0,2%
Transport marítim de passatgers	57	0,1%	9	18,8%
Transport passatgers per vies navegació interiors	6	0,0%	0	0,0%
Transport aeri de passatgers	53	0,1%	2	3,9%
Activitats afins al transport	3.664	4,6%	-156	-4,1%
Agències de viatges i serveis de reserva	2.451	3,1%	129	5,6%
Agències viatges i operadors turístics	1.778	2,2%	56	3,3%
Altres serveis de reserves i serveis relacionats	673	0,8%	73	12,2%
Lloguer	3.247	4,1%	106	3,4%
Lloguer vehicles de motor	741	0,9%	73	10,9%
Lloguer maquinària, equips i béns tangibles	2.506	3,1%	33	1,3%
Activitats artístiques, culturals, esportives i recreatives	14.315	17,9%	1.053	7,9%
Activitats de creació, artístiques i d'espectacles	6.388	8,0%	491	8,3%
Activitats biblioteques, arxius i museus	1.733	2,2%	118	7,3%
Activitats esportives	4.537	5,7%	423	10,3%
Altres activitats recreatives i entreteniment	1.657	2,1%	21	1,3%
Sector turístic	80.051	100%	1.367	1,7%

Font: Idescat a partir del Director central d'empreses (DIRCE) de l'INE

Per dimensió, el sector turístic té com a característica una major proporció d'empreses que tenen entre 1 i 9 persones assalariades (el 47,5%) que el conjunt del sector serveis i el total de l'economia (entorn el 38% de les empreses) i, en paral·lel, una proporció menor d'empreses sense assalariats (46,8%) que si es compara amb el total dels serveis i el conjunt de l'economia (entorn el 57%).

Analitzant per subsectors, destaca l'hostaleria per tenir un pes de les empreses entre 1 i 9 persones assalariades especialment elevat (60,2% del total). El contrari succeeix amb el subsector dels transports i el de les activitats artístiques, culturals, esportives i recreatives, on predominen empreses de dimensions més petites, sense persones assalariades.

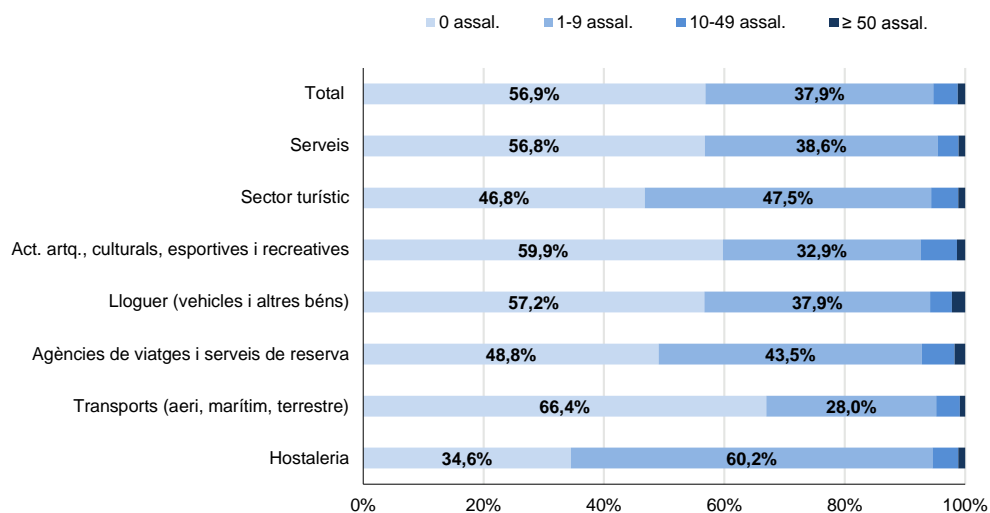
Taula 2 i Gràfic 1

Catalunya – Empreses del sector turístic per nombre de persones assalariades (en %)

1 de gener de 2016

	Nombre d'assalariats						Total
	0	1-9	10-49	50-199	200-249	≥250	
Hostaleria	15.290	26.610	1.901	290	18	77	44.186
Transports (aeri, marítim, terrestre)	10.519	4.437	617	196	19	64	15.852
Agències de viatges i serveis de reserva	1.197	1.067	132	44	0	11	2.451
Lloguer (vehicles i altres béns)	1.856	1.229	118	31	0	13	3.247
Act. artístiques, culturals, esportives i recreatives	8.575	4.711	868	128	7	26	14.315
Sector turístic	37.437	38.054	3.636	689	44	191	80.051
Serveis	281.277	191.557	17.319	3.801	297	1.384	495.635
Total	344.815	229.644	24.597	5.236	424	1.796	606.512

Font: Idescat, a partir del Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE

Gràfic elaborat per l'Observatori del Treball i Model Productiu a partir de dades de l'Idescat i l'INE (DIRCE)

Per forma jurídica, la persona física és majoritària en el sector turístic (gairebé el 55% de les empreses), amb un pes superior al que representa en els serveis (51,6%) i l'economia catalana (49%). Aquest fet és especialment rellevant en el subsector del transport (aeri, marítim, terrestre), on hi ha un fort predomini de persones físiques (el 75,5%).

En canvi, en el cas del lloguer i de les agències de viatges, el percentatge d'empreses amb forma jurídica persona física és molt menor i la forma majoritària de les empreses és la de societats anònimes (68,3% i 51% del total, respectivament).

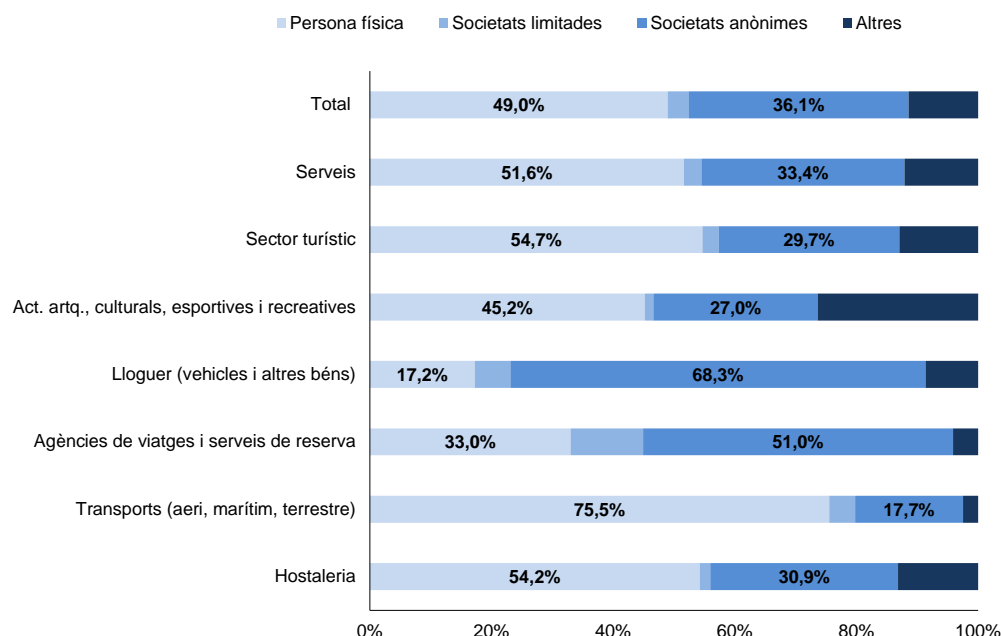
Taula 3 i Gràfic 2

Catalunya – Empreses del sector turístic per forma jurídica

1 de gener de 2016

	Persona física	Societats limitades	Societats anònimes	Altres	Total
Hostaleria	23.967	774	13.635	5.810	44.186
Transports (aeri, marítim, terrestre)	11.975	675	2.809	393	15.852
Agències de viatges i serveis de reserva	809	292	1.249	101	2.451
Lloguer (vehicles i altres béns)	560	190	2.217	280	3.247
Act. artístiques, culturals, esportives i recreatives	6.472	201	3.869	3.773	14.315
Sector turístic	43.783	2.132	23.779	10.357	80.051
Serveis	255.877	14.381	165.369	60.008	495.635
Total	297.087	21.259	218.761	69.405	606.512

Font: Idescat, a partir del Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE

Gràfic elaborat per l'Observatori del Treball i Model Productiu a partir de dades de l'Idescat i l'INE (DIRCE)

Pel que fa a l'evolució del nombre d'empreses vinculades al sector turístic i als diferents subsectors i prenent com a referència l'any 2008, es pot observar com en els darrers vuit anys el nombre d'empreses del sector turístic s'ha situat per sobre del nivell de referència, mentre que el del total de l'economia és inferior. Actualment hi ha un 6,2% més d'empreses vinculades amb el turisme que en 2008 i un 4,6% menys en el total de l'economia. Així, el pes del sector turisme en l'estructura empresarial ha passat de l'11,9% que representava en 2008 al 13,2% en 2016.

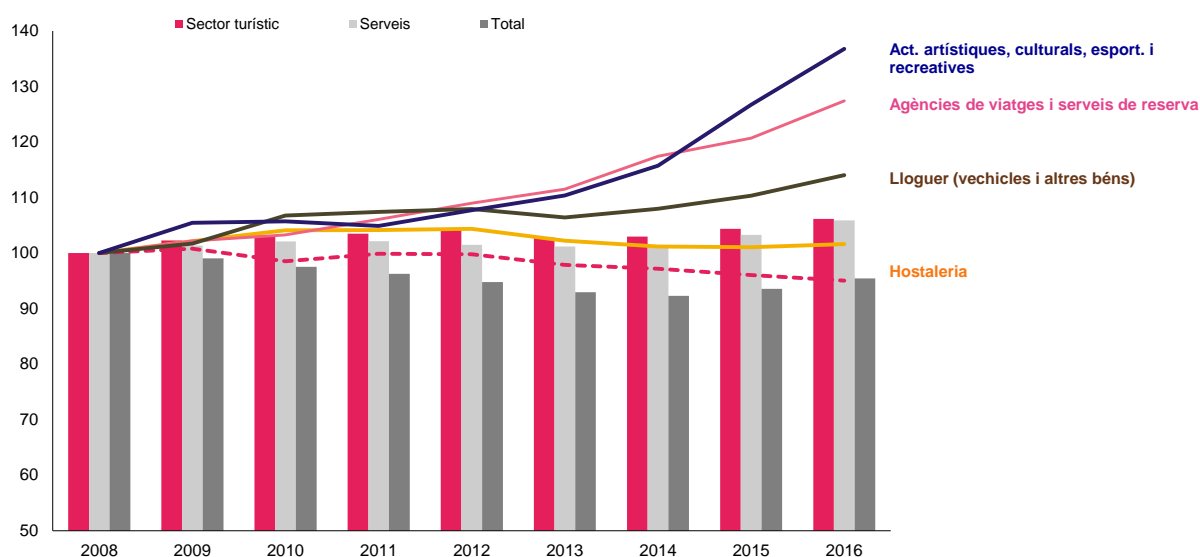
El gràfic següent mostra com tres subsectors d'activitat se situen l'any 2016 molt per sobre del nivell inicial de 2008, concretament són els subsectors de les activitats artístiques, culturals, esportives i recreatives, que ha accelerat el seu creixement a partir de 2014 (ara hi ha quasi un 37% d'empreses més que en 2008); el subsector d'agències de viatges i serveis de reserva (un 27% més), i el de lloguer de vehicles i altres béns (un 14% més).

El sector de l'hostaleria es manté l'any 2016 lleugerament per sobre del nombre d'empreses que hi havia a Catalunya el 2008 (un 1,6% més) i força estable des de fa quatre anys, mentre que el nombre d'empreses dels transports és inferior al que hi havia el 2008 (un 5% menys), amb una davallada continuada, tot i que molt moderada, des de l'any 2012.

Gràfic 3

Catalunya – Evolució de les empreses amb establiment del sector turístic, per sector i branca d'activitat. Base 2008=100

1 de gener de 2016

Gràfic elaborat per l'Observatori del Treball i Model Productiu a partir de dades de l'Idescat, i l'INE (DIRCE)

Analitzant en detall el subsector de les activitats artístiques, culturals, esportives i recreatives, des de l'any 2008, ha guanyat empreses especialment la branca de les activitats esportives¹, que ha vist créixer el nombre d'empreses a bon ritme en els darrers anys. Les branques de les activitats de creació, artístiques i d'espectacles i la d'activitats biblioteques, arxius i museus també han contribuït amb força a augmentar el nombre d'empreses del sector.

¹ L'explotació de les instal·lacions esportives inclou:

- Activitats d'equips o clubs esportius que participen fonamentalment en esdeveniments esportius en directe davant una audiència de pagament.
- Activitats d'esportistes independents que es dediquen a la participació en esdeveniments esportius o de curses en directe.
- Activitats dels propietaris de participants en curses com ara automòbils, gossos, cavalls i similars que es dediquen, fonamentalment, a promoure'n la competició en curses o altres esdeveniments esportius amb espectadors.
- Activitats d'entrenadors esportius que faciliten serveis especialitzats d'assistència a participants en esdeveniments i competicions esportives.
- Activitats de gestors d'estadis i altres activitats d'organització, promoció i gestió d'esdeveniments esportius diversos.

El subsector d'agències de viatges i serveis de reserva i el de lloguer (de vehicles i altres béns) també han mostrat un augment creixent del nombre d'empreses. En concret, la branca dels altres serveis de reserves i serveis relacionats² i la del lloguer de vehicles de motor són les que l'han impulsat.

Dins l'hostaleria, sobretot repunta el nombre d'empreses dedicades a serveis d'allotjament, concretament a allotjaments turístics i altres de curta durada³. Les empreses dels serveis de menjar i begudes s'han mantingut força estables des de l'any 2008 (només presenten una davalla del 0,2%; 87 empreses menys), sent la branca de provisió de menjars preparats la que ha mostrat un creixement més intens.

Per últim, el subsector transports (aeri, marítim, terrestre) ha evolucionat desfavorablement des del 2008, aquest fet l'han determinat les branques d'altres tipus de transport terrestre de passatgers⁴ i la d'activitats afins al transport.

Taula 4

Catalunya – Empreses amb establiment del sector turístic, per sector i branca d'activitat

2008-2016. Dades a 1 de gener de 2016

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hostaleria	43.484	44.412	45.258	45.286	45.388	44.461	43.993	43.942	44.186
Serveis d'allotjament	3.672	3.796	3.803	3.860	3.960	4.039	4.155	4.273	4.461
Hotels i allotjaments similars	2.129	2.138	2.070	2.100	2.141	2.157	2.161	2.178	2.234
Allotjaments turístics i altres de curta durada	1.160	1.265	1.344	1.366	1.408	1.460	1.585	1.693	1.809
Càmpings	298	301	282	289	299	305	301	296	303
Altres tipus d'allotjaments	85	92	107	105	112	117	108	106	115
Serveis de menjar i begudes	39.812	40.616	41.455	41.426	41.428	40.422	39.838	39.669	39.725
Restaurants i establiments de menjars	11.152	11.275	12.472	12.506	12.531	12.252	12.071	12.219	12.660
Provisió de menjars preparats	2.166	2.261	2.086	2.198	2.265	2.306	2.380	2.520	2.654
Establiments de begudes	26.494	27.080	26.897	26.722	26.632	25.864	25.387	24.930	24.411
Transports (aeri, marítim, terrestre)	16.679	16.811	16.431	16.659	16.645	16.323	16.206	16.017	15.852
Transport interurbà de passatgers per ferrocarril	1	0	20	1	1	1	1	1	1
Altres tipus transport terrestre de passatgers	12.526	12.605	12.587	12.350	12.370	12.234	12.170	12.091	12.071
Transport marítim de passatgers	53	54	53	53	61	58	56	48	57
Transport passatgers per vies navegació interiors	5	7	6	5	6	6	6	6	6
Transport aeri de passatgers	55	60	55	55	48	43	41	51	53
Activitats afins al transport	4.039	4.085	3.710	4.195	4.159	3.981	3.932	3.820	3.664
Agències de viatges i serveis de reserva	1.924	1.966	1.987	2.041	2.097	2.145	2.259	2.322	2.451
Agències viatges i operadors turístics	1.547	1.573	1.537	1.586	1.617	1.635	1.706	1.722	1.778
Altres serveis de reserves i serveis relacionats	377	393	450	455	480	510	553	600	673
Lloguer	2.847	2.896	3.040	3.058	3.073	3.029	3.074	3.141	3.247
Lloguer vehicles de motor	496	506	517	552	558	594	624	668	741
Lloguer maquinària, equips i béns tangibles	2.351	2.390	2.523	2.506	2.515	2.435	2.450	2.473	2.506
Act. artístiques, culturals, esportives i recreatives	10.465	11.036	11.065	10.977	11.272	11.551	12.110	13.262	14.315
Activitats de creació, artístiques i d'espectacles	4.902	5.408	5.376	5.301	5.361	5.378	5.378	5.897	6.388
Activitats bibliotèques, arxius i museus	315	301	1.002	1.048	1.144	1.286	1.459	1.615	1.733
Activitats esportives	2.678	2.665	2.848	2.896	3.064	3.273	3.632	4.114	4.537
Altres activitats recreatives i entreteniment	2.570	2.662	1.839	1.732	1.703	1.614	1.641	1.636	1.657
Total sector turístic	75.399	77.121	77.781	78.021	78.475	77.509	77.642	78.684	80.051

Font: Idescat a partir del Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE

² Comprèn les empreses dedicades a:

- Activitats de màrqueting i promoció de serveis per a convencions i turistes mitjançant la prestació d'informació i assistència a les organitzacions per trobar allotjament, sales de conferència i espectacles.

- Activitats de suport al turisme: la prestació d'informació sobre viatges als turistes o les activitats dels guies turístics.

- Activitats de promoció del turisme.

- Serveis d'intercanvi de multipropietat (utilització compartida).

- Serveis de reserva relacionats amb els viatges, inclosos transports, hotels, restaurants, lloguer de vehicles, espectacles i esports i altres serveis de reserva no classificades en altres activitats.

- Activitats de venda d'entrades per a actuacions teatrals, esportives i altres tipus d'esdeveniments d'oci.

³ Inclou les empreses dedicades a la provisió d'altres tipus d'allotjament, mitjançant pagament, per a estades curtes, dies o setmanes, principalment, per a turistes en habitacions moblades o zones per estar, menjar i dormir, fins i tot amb cuina equipada i els seus estris, en: albergs juvenils, campaments, cases de vacances, apartaments turístics, bungalows, cases de camp, cases de turisme rural, cabanes, i refugis de muntanya.⁴ Transport terrestre urbà i suburbà de passatgers, transport en taxi, altres tipus de transport terrestre de passatgers no classificats en altres activitats.

Taula 5

Catalunya – Variació interanual del nombre d'empreses amb establiment del sector turístic, per sector i branca d'activitat

2008-2016. Dades a 1 de gener de 2016

	Var. Interanuals							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hostaleria	2,1%	1,9%	0,1%	0,2%	-2,0%	-1,1%	-0,1%	0,6%
Serveis d'allotjament	3,4%	0,2%	1,5%	2,6%	2,0%	2,9%	2,8%	4,4%
Hotels i allotjaments similars	0,4%	-3,2%	1,4%	2,0%	0,7%	0,2%	0,8%	2,6%
Allotjaments turístics i altres de curta durada	9,1%	6,2%	1,6%	3,1%	3,7%	8,6%	6,8%	6,9%
Càmpings	1,0%	-6,3%	2,5%	3,5%	2,0%	-1,3%	-1,7%	2,4%
Altres tipus d'allotjaments	8,2%	16,3%	-1,9%	6,7%	4,5%	-7,7%	-1,9%	8,5%
Serveis de menjar i begudes	2,0%	2,1%	-0,1%	0,0%	-2,4%	-1,4%	-0,4%	0,1%
Restaurants i establiments de menjars	1,1%	10,6%	0,3%	0,2%	-2,2%	-1,5%	1,2%	3,6%
Provisió de menjars preparats	4,4%	-7,7%	5,4%	3,0%	1,8%	3,2%	5,9%	5,3%
Establiments de begudes	2,2%	-0,7%	-0,7%	-0,3%	-2,9%	-1,8%	-1,8%	-2,1%
Transports (aeri, marítim, terrestre)	0,8%	-2,3%	1,4%	-0,1%	-1,9%	-0,7%	-1,2%	-1,0%
Transport interurbà de passatgers per ferrocarril	-	-	-95,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Altres tipus transport terrestre de passatgers	0,6%	-0,1%	-1,9%	0,2%	-1,1%	-0,5%	-0,6%	-0,2%
Transport marítim de passatgers	1,9%	-1,9%	0,0%	15,1%	-4,9%	-3,4%	-14,3%	18,8%
Transport passatgers per vies navegació interiors	40,0%	-14,3%	-16,7%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Transport aeri de passatgers	9,1%	-8,3%	0,0%	-12,7%	-10,4%	-4,7%	24,4%	3,9%
Activitats afins al transport	1,1%	-9,2%	13,1%	-0,9%	-4,3%	-1,2%	-2,8%	-4,1%
Agències de viatges i serveis de reserva	2,2%	1,1%	2,7%	2,7%	2,3%	5,3%	2,8%	5,6%
Agències viatges i operadors turístics	1,7%	-2,3%	3,2%	2,0%	1,1%	4,3%	0,9%	3,3%
Altres serveis de reserves i serveis relacionats	4,2%	14,5%	1,1%	5,5%	6,3%	8,4%	8,5%	12,2%
Lloguer	1,7%	5,0%	0,6%	0,5%	-1,4%	1,5%	2,2%	3,4%
Lloguer vehicles de motor	2,0%	2,2%	6,8%	1,1%	6,5%	5,1%	7,1%	10,9%
Lloguer maquinària, equips i béns tangibles	1,7%	5,6%	-0,7%	0,4%	-3,2%	0,6%	0,9%	1,3%
Act. artístiques, culturals, esportives i recreatives	5,5%	0,3%	-0,8%	2,7%	2,5%	4,8%	9,5%	7,9%
Activitats de creació, artístiques i d'espectacles	10,3%	-0,6%	-1,4%	1,1%	0,3%	0,0%	9,7%	8,3%
Activitats biblioteques, arxius i museus	-4,4%	232,9%	4,6%	9,2%	12,4%	13,5%	10,7%	7,3%
Activitats esportives	-0,5%	6,9%	1,7%	5,8%	6,8%	11,0%	13,3%	10,3%
Altres activitats recreatives i entreteniment	3,6%	-30,9%	-5,8%	-1,7%	-5,2%	1,7%	-0,3%	1,3%
Total sector turístic	2,3%	0,9%	0,3%	0,6%	-1,2%	0,2%	1,3%	1,7%

Font: Idescat a partir del Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE